

чином, відокремлені члени речення виконують роль універсального інструмента психологічного реалізму [3].

Список використаних джерел

1. Грицютенко І. Є. Мова та стиль художніх творів Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?». К., 1989. 156 с.
2. Грозян Н. Детермінантні члени речення в сучасному мовознавстві. *Society. Document. Communication.* 2019. № 7. С. 63–74. URL: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2019-7-63-74>(дата звернення: 17.10.2025).
3. Мирний П. Хіба ревуть воли, як ясла повні? : Роман з нар. життя. Харків : Фоліо, 2005. 350 с.

Андріана Пазина,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;
Науковий керівник – доктор філологічних наук, професор
Тетяна Вільчинська

ОДНОСКЛАДНІ РЕЧЕННЯ ЯК ЗАСІБ ЕКОНОМІЇ МОВНОГО ВИРАЖЕННЯ

У сучасному українському мовознавстві проблема економії мовних засобів посідає важливе місце, адже мова як система постійно прагне до оптимізації вираження думки. Одним із найвиразніших засобів реалізації цього принципу є односкладні речення. Вони дозволяють передати значний обсяг інформації за допомогою мінімальної кількості граматичних елементів, зберігаючи при цьому комунікативну повноту висловлення [3, с. 423]. Саме тому аналіз односкладних конструкцій як засобу мовної економії становить актуальний напрям сучасних синтаксичних студій.

Як відомо, односкладним називається таке речення, у якому граматична основа містить лише один головний член – співвідносний або з підметом, або з присудком. У структурі української мови розрізняють кілька типів таких речень: називні, означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові безособові та інфінітивні. Загалом дослідження подібних структур засвідчує, що явище односкладності має не лише формально-граматичний, а й семантико-функціональний характер: воно відображає специфіку мовного мислення, у якому економія форми поєднується з точністю змісту.

Економія мовного вираження виявляється насамперед у скороченні кількості обов'язкових граматичних компонентів речення. Відсутність одного з головних членів не спотворює висловлення, а навпаки – концентрує зміст. Наприклад, у називному реченні «Весна» реалізовано цілу мікросцену буття, відчуття, часу, хоча структурно речення складається лише з одного слова. У безособовому «Темніє» передано динаміку процесу

без уточнення суб'єкта дії. Подібні форми є проявом прагнення мови до лаконічності – «мінімум засобів, максимум змісту» [1, с. 95].

Односкладні речення дозволяють реалізувати ще одну важливу властивість української мови – гнучкість у вираженні предикативності. За словами І. Вихованця, саме предикативність є «центральною категорією реченнєвої структури», а в односкладних конструкціях вона досягається «через згортання другорядних елементів без втрати смислової завершеності» [1, с. 96]. Отже, мовна економія тут не зводиться до механічного скорочення, а є результатом функціональної оптимізації речення.

У мовленні односкладні речення виконують кілька важливих функцій. По-перше, вони підвищують інформативну щільність тексту, особливо в науковому та публіцистичному стилях. Наприклад: «Проблему розв'язано» або «Дослідження виконано» – короткі форми, але достатньо змістовні, щоб замінити громіздкі двоскладні конструкції. По-друге, вони виконують ритміко-композиційну функцію, забезпечуючи структурну динаміку висловлення, як-от у реченні: «Ніч. Тиша. Думки». Такі фрази створюють ефект експресивного згустку, концентруючи увагу читача [2, с. 286].

Феномен мовної економії «виявляється у прагненні мовця скоротити формальні елементи висловлення без зниження змістового навантаження». Саме односкладні конструкції демонструють гармонійне поєднання формальної стислості та семантичної повноти. У них комунікативна мета досягається без надлишкових граматичних засобів, що особливо важливо для сучасного інформаційно насиченого мовлення, орієнтованого на швидкість сприйняття.

У публіцистичному стилі односкладні речення використовуються як інструмент ритму та емоційного впливу. У коротких реченнях на зразок «Стоїмо. Віримо. Переможемо» концентрується воля, динаміка, впевненість. Тут економія стає засобом психологічного впливу – мінімум слів породжує максимум емоцій. Подібні конструкції активно функціонують у мові соціальних мереж і сучасної журналістики, що орієнтується на стислість і виразність [2, с. 274].

У художньому мовленні односкладні речення часто набувають символічного змісту. Наприклад, у творах письменників короткі речення типу «Самота. Осінь. Тиша» створюють атмосферу роздумів, напруження, внутрішнього руху. Зауважимо, що така форма не лише економить мовні ресурси, а й посилює експресію: «мовчання між словами» стає частиною художнього змісту. Односкладні конструкції дають змогу передати емоційний імпульс без розлогих описів, у чому й полягає справжня мовна майстерність [2, с. 313].

Зіставлення односкладних речень із двоскладними показує, що перші характеризуються більшою гнучкістю, природністю й енергією висловлення. У мовленні вони часто функціонують як риторичні акценти, узагальнення або підсумки, створюючи смислову завершеність навіть без традиційної граматичної повноти. Економія тут набуває системного характеру: скорочується синтаксична структура, але водночас зберігається інтонаційна та комунікативна повнота.

Отже, односкладні речення — це не просто спрощені граматичні конструкції, а складний механізм оптимізації мовного вираження. Їхня специфіка полягає у взаємодії двох чинників: формальної стиснутості та семантичної

глибини. Мовна економія, реалізована в таких конструкціях, сприяє підвищенню інформативності тексту, ритмічній виразності й лаконізму. Вони формують стиль українського мовлення, у якому поєднуються точність, динамізм і естетика простоти. Таким чином, односкладне речення — це не лише граматична категорія, а й ознака високої культури мовлення, що віддзеркалює природну економію людської думки.

Список використаної літератури

1. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис. Київ: Либідь, 1993. 368 с.
2. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови : підручник / за ред. Л. І. Мацько. 2 вид., випр. Київ : Вища школа, 2005. 462 с.
3. Слинко І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання: навч. посібник. Київ: Вища школа, 1994. 670 с.

Таїсія Палац,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, викладач
Галина Вишневська

«МОВА ШВИДКИХ ПЛАТФОРМ»:

ЯК ТІКТОК ТА REELS ФОРМУЮТЬ СЛЕНГ ПОКОЛІННЯ Z

Актуальність дослідження. У час стрімкої цифровізації щоденна комунікація молоді дедалі більше зміщується у сферу соціальних медіа — передусім платформ TikTok і Instagram Reels. Ці сервіси коротких відео формують особливий тип мовлення, що характеризується високою динамічністю, експресивністю та швидкою зміною лексики. Покоління Z сприймає інформацію переважно через візуальні формати, тож мовні тенденції зароджуються саме в інтернет-контенті.

Українські дослідники наголошують, що молодіжний сленг є соціолінгвістичним індикатором культури покоління, способом самоідентифікації й засобом відмежування від «дорослої» норми. Л. Гавленко розглядає сленг як «складне мовне явище, що виконує функції групової диференціації та емоційного забарвлення мовлення» [1]. Л. Панасюк підкреслює «вплив міжкультурних контактів на його формування» [2]. Дослідження О. Степаненко, В. Заєць та Ю. Степчук показує мінливість українського молодіжного соціолекту й його залежність від соціальних трендів [3]. Л. Юрса та О. Негер демонструють механізми поширення сленгу в україномовних блогах [4]. Тому вивчення ролі TikTok і Reels у формуванні мовних практик покоління Z є актуальним напрямом сучасної соціолінгвістики.

Мета дослідження — проаналізувати механізми формування й поширення сленгу покоління Z на платформах TikTok і Reels та визначити особливості мовних інновацій, характерних для коротких відеоформатів.